

Наукові перспективи
Видавнича група

ВІСНИК науки та освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin of Science and Education

№ 3(33) 2025

**Видавнича група «Наукові перспективи»
Християнська академія педагогічних наук України**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 3(33) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 3(33) 2025

Kiev – 2025

**«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка»,
Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»):
журнал. 2025. № 3(33) 2025. С. 2212**

*Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 31.03.2025, № 10/3-25)*

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022
№ 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології
(спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки
(спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022
№ 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність -
035 філологія)**

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✚ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✚ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)

- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Кулікова Тетяна Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я людини, методист Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради; Експерт Державної Служби якості освіти з питань акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти; Член Української асоціації дослідників освіти (Кременчук, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Новік Крістіна Іванівна - координатор освітньо-технологічних проєктів в TeachEd (Великобританія)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Равлюк Тетяна Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Рубан Микола Юрійович - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Київ, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)

- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, Україні)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування (Київ , Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Телешкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чикарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

- Приблуда Л.М., Львович Т.А.** 1309
*АКАДЕМІЧНА ТА ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ В ЦИФРОВОМУ
СЕРЕДОВИЩІ: ІНСТРУМЕНТИ ВЗАЄМОДІЇ*
- Прищеп С.М.** 1319
*РОЛЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ
УЧНЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ*
- Рожелюк І.Я.** 1326
*ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ У
МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕ-
ТЕНТНОСТІ*
- Романенко О.В., Гурняк О.М.** 1341
*МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ ЯК СКЛADOVA ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА
ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ*
- Савка І.В., Пайкуш М.А., Джулай Л.І., Дольнікова Л.В.** 1360
*РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ ТА КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН*
- Савчук О.П.** 1373
*СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ТРУДОВОГО
НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ТА
ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ*
- Сараєва І.В., Ящук О.М., Красюк Л.В.** 1387
*ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ
ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ФОРМУВАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ*
- Сватсьєв А.В., Симонік А.В., Воронкова Т.В.** 1398
*«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ» ЯК СКЛАДОВА КОМПОНЕНТА
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І
СПОРТУ*
- Снігур Л.А.** 1406
*ПОХОДЖЕННЯ ЛЕКСЕМИ ВОЛОНТЕР У ВИМІРІ СОЦІОЛІНГВІС-
ТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ*
- Стогній Н.П., Ремаєва О.О.** 1415
*ДИФЕРЕНЦІАЛЬНІ РІВНЯННЯ ЯК СКЛАДОВА ВИВЧЕННЯ
ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ*

Savchuk Olena Petrivna PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky, tel.: (048) 752-98-10, <https://orcid.org/0000-0002-0749-6833>

MODERN APPROACHES TO THE METHODOLOGY OF TEACHING LABOR EDUCATION AND TECHNOLOGIES IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND EXTRACURRICULAR EDUCATION CENTERS

Abstract. The article analyzes modern approaches to the methodology of teaching labor education and technologies in general secondary and extracurricular education institutions. The importance of integrating the latest educational concepts and technological advancements into the learning process is highlighted, particularly through STEM approaches, which foster the development of critical thinking, creativity, and practical skills in students. The article also examines the role of project-based activities in the learning process, emphasizing their effectiveness in equipping students with problem-solving skills necessary for real-world production tasks. Project-based learning is presented as an essential tool for ensuring deep knowledge acquisition and the development of hands-on competencies.

The paper further explores the implementation of digital technologies in education, which facilitates the modernization of teaching methods and significantly enhances student engagement. The integration of digital tools, including cloud services, 3D modeling, and robotics, expands the possibilities for interactive learning and encourages students to apply technological solutions to practical problems. Moreover, the role of research-based learning and inquiry-driven approaches is analyzed, emphasizing their impact on students' independent thinking, creativity, and technological literacy.

Special attention is given to extracurricular education as a complementary component of technological learning. The study highlights how interactive methods, club-based activities, and unconventional teaching approaches can significantly enhance students' skills in labor education and technology. Extracurricular education is recognized as an effective means of deepening students' practical experience and fostering their motivation for innovation and creative problem-solving. The collaboration between general secondary schools and extracurricular institutions is considered an essential aspect of creating an integrated educational environment that supports continuous skill development and interdisciplinary learning.

The author focuses on the implementation of innovative teaching approaches in the methodology of labor education and technologies, considering

modern educational trends and labor market demands. The study also emphasizes the role of methodological innovations in training qualified specialists who can effectively integrate technological advancements into educational practices. The need for updating teaching strategies, incorporating interdisciplinary approaches, and aligning educational content with industry requirements is underscored as a key factor in preparing students for professional and technological challenges in the modern world.

Keywords: teaching methodology, labor education, technologies, STEM, extracurricular education, project activities, digital technologies, educational innovations.

Постановка проблеми. У сучасних умовах освітнього процесу важливим завданням є адаптація методики викладання трудового навчання та технологій до новітніх вимог і технологічних змін. Визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку освіти та упровадження нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти вимагає наукового обґрунтування щодо методики викладання трудового навчання та технологій. Враховуючи швидкий розвиток цифрових технологій, а також глобальні зміни на ринку праці, виникає необхідність модернізації освітніх програм, інтеграції STEM підходів, проектної діяльності та використання сучасних технологій. Водночас значну увагу слід приділяти розвитку позашкільної освіти, де можливості для навчання через інтерактивні методи та творчі практики можуть значно покращити навички учнів у галузі трудового навчання та технологій. Проблема полягає в пошуку ефективних підходів до викладання трудового навчання, які забезпечують не тільки формування практичних навичок, а й розвиток критичного мислення, креативності та здатності до самостійного вирішення завдань, що є необхідним для успішної професійної діяльності у швидко змінюваному світі.

Таким чином, постає необхідність дослідження та обґрунтування сучасних методів викладання трудового навчання та технологій у закладах загальної середньої та позашкільної освіти, що забезпечать якісну професійну підготовку здобувачів вищої освіти та їхню конкурентоспроможність у майбутній професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд останніх публікацій свідчить про те, що сучасна методика викладання трудового навчання та технологій орієнтована на інтеграцію технологій, практично-орієнтований підхід, розвиток творчих та критичних навичок, а також підвищення кваліфікації педагогів для ефективного впровадження цих нововведень.

Ряд вітчизняних науковців зробили вагомий внесок у розвиток методології викладання дисципліни трудового навчання та технологій в

Україні (О. Коберник, О. Марущенко, В. Сидоренко, В. Стещенко, В. Тищенко та ін.). Нові підходи до змісту трудового навчання обґрунтовуються у працях О. Білошицького, Б. Левіна, Т. Мачачи, А. Тарари, В. Юрженка тощо. Методичні аспекти трудового навчання учнів розкриваються науковцями: Н. Боринець, С. Дятленком, В. Кузьменком, Н. Лосиною, Б. Терещуком і ін.

Разом із тим, аналіз наукових публікацій свідчить про недостатню кількість досліджень, присвячених питанням сучасних підходів до методики викладання трудового навчання та технологій у закладах загальної середньої та позашкільної освіти, зокрема в контексті новітніх вимог до їхньої кваліфікації. Тому визначена тема статті є актуальною та затребуваною.

Мета статті полягає у створенні науково обґрунтованої платформи для подальших досліджень і практичних рекомендацій, спрямованих на покращення методики викладання трудового навчання та технологій в умовах сучасної освіти, аналізі сучасних підходів до методики викладання трудового навчання та технологій в освітніх закладах і закладах позашкільної освіти, а також у визначенні ключових напрямків розвитку цих методик у контексті змін, що відбуваються в освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) здійснюється за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Трудове навчання та технології. Інформатика)» та має на меті забезпечити якісну підготовку вчителів трудового навчання та технологій, інформатики закладів загальної середньої освіти, які володіють системою концептуальних наукових знань та поглиблених когнітивних і практичних умінь достатніх для розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у сфері освіти [1, С.9].

Навчання за освітньою програмою спрямоване на формування професійних компетентностей майбутніх учителів трудового навчання та технологій, інформатики закладів загальної середньої освіти; набуття здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сфері педагогічної та технологічної освіти; оволодіння сучасними методиками навчання з трудового навчання та технологій, інформатики. ОПП сфокусовано на забезпеченні опанування концептуальними науковими та практичними знаннями та вміннями в освітній галузі та суміжних спеціальностях; зорієнтовано на впровадження інноваційних освітніх технологій і втілення нових методичних ідей у практику навчання з трудового навчання та технологій, інформатики в ЗЗСО [2, С.6].

Професійна підготовка педагогів є важливим елементом ефективності викладання трудового навчання. Вчителі повинні мати не лише

знання в галузі педагогіки та методики, але й володіти сучасними технологіями, вміти інтегрувати новітні досягнення науки в навчальний процес. Для цього необхідно постійно вдосконалювати професійну кваліфікацію викладачів через курси підвищення кваліфікації, участь у семінарах і тренінгах з новітніх технологій та інноваційних методик викладання.

Сучасний стан викладання трудового навчання та технологій в освітніх закладах, зокрема в загальноосвітніх та позашкільних установах, вимагає постійного оновлення методичних підходів з огляду на розвиток технологій, зміну вимог до навчання та потреб суспільства.

29 серпня 2024 року Міністерство освіти і науки України видало наказ №1225, яким затвердило оновлений професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Цей документ замінив попередній стандарт, затверджений у 2020 році, та набуде чинності для сертифікації педагогічних працівників з 1 червня 2025 року.

Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти визначено такі завдання навчання технологій:

«формування цілісного уявлення про розвиток матеріального виробництва, роль техніки, проектування і технологій у розвитку суспільства;

ознайомлення учнів із виробничим середовищем, традиційними, сучасними і перспективними технологіями обробки матеріалів, декоративно-ужитковим мистецтвом;

формування здатності розвивати надбання рідної культури з використанням засобів декоративно-ужиткового мистецтва;

набуття учнями досвіду провадження технологічної діяльності, партнерської взаємодії і ціннісних ставлень до трудових традицій; розвиток технологічних умінь і навичок учнів; усвідомлення учнями значущості ролі технологій як практичного втілення наукових знань;

реалізація здібностей та інтересів учнів у сфері технологічної діяльності;

створення умов для самореалізації, розвитку підприємливості та професійного самовизначення кожного учня;

оволодіння вмінням оцінювати власні результати предметно-перетворювальної діяльності та рівня сформованості ключових і предметних компетентностей» [3].

Цей професійний стандарт є частиною комплексної реформи освіти, спрямованої на підвищення якості навчального процесу та забезпечення відповідності освіти сучасним вимогам суспільства.

Зміст трудового навчання має базуватися на стратегічних напрямках соціально-економічного розвитку України, орієнтуючи учнів на підготовку до інноваційної діяльності, а також сприяти розвитку ключових та предмет-

них компетентностей, творчих здібностей, підприємницьких якостей і професійного самовизначення особистості.

Змінилися цілі та стратегія розвитку освіти, що спричинило значні зміни в змісті загальноосвітньої підготовки учнів. Відповідно до сучасних потреб суспільства, економіки та науки, освітні стратегії орієнтуються на формування нових компетентностей, які відповідають викликам XXI століття. Ось основні тенденції та зміни, що відбулися в освіті:

1. Перехід до компетентнісного підходу. У традиційній системі освіти основна увага приділялася знанням і фактам. Однак у сучасній освіті акцент переміщується на розвиток ключових компетентностей, які дозволяють учням ефективно функціонувати в суспільстві. Це включає: критичне мислення – здатність аналізувати, оцінювати і використовувати інформацію для прийняття обґрунтованих рішень; комунікативні навички – вміння ефективно спілкуватися, працювати в команді, а також використання сучасних технологій для комунікації; проблемно-орієнтоване мислення – здатність вирішувати складні проблеми, що потребують креативних та інноваційних рішень.

2. Інтеграція технологій у навчання. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) стало невід'ємною частиною сучасного навчання. Технології відкривають нові можливості для: дистанційного навчання – забезпечення доступу до освіти для учнів у віддалених регіонах; інтерактивного навчання – застосування електронних підручників, інтерактивних дошок, віртуальних лабораторій; мультимедійного контенту – використання відео, анімацій та інтерактивних моделей для більш глибокого засвоєння матеріалу.

3. Проектно-орієнтоване навчання. Це підхід, який дозволяє учням працювати над реальними проектами, що сприяє розвитку практичних навичок, критичного мислення і здатності вирішувати проблеми. Проектно-орієнтоване навчання сприяє: формуванню навичок самостійної роботи; розвитку міждисциплінарного підходу – коли учні використовують знання з різних предметів для досягнення спільної мети; підготовці до професійного життя – через практичну діяльність, яка наближає учнів до реальних умов праці.

4. Інклюзивність та рівність в освіті. Оновлення змісту загальноосвітньої підготовки також передбачає більшу увагу до інклюзивної освіти. Це забезпечує рівний доступ до якісної освіти для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних, соціальних чи економічних характеристик. Важливими аспектами є: індивідуальний підхід до учнів; адаптація навчальних матеріалів і методик для учнів з особливими потребами; сприяння рівним можливостям для всіх учнів.

5. Міжнародна орієнтація освіти. Зміни в освіті також спрямовані на адаптацію до глобалізаційних процесів. Це передбачає: іноземні мови – як ключова складова сучасної освіти для підготовки учнів до міжнародної комунікації; міжнародні стандарти навчання – забезпечення відповідності освітніх програм міжнародним вимогам і стандартам; мобільність учнів та студентів – участь у міжнародних програмах обміну, стажуваннях та проектах.

6. Формування життєвих навичок (Life Skills). Сучасна освіта орієнтована на те, щоб учні набували навичок, які допоможуть їм в реальному житті: емоційна інтелігенція – здатність керувати своїми емоціями та взаємодіяти з іншими; навички фінансової грамотності – розуміння основ економіки, управління особистими фінансами; підприємницькі навички – розвиток креативності, навичок вирішення проблем і управлінських компетенцій.

7. Здоров'язбережувальна освіта. Важливе значення набуває здоров'я учнів. Сучасні освітні стратегії передбачають: пропаганду здорового способу життя; психологічну підтримку учнів; викладання дисциплін, орієнтованих на фізичне і психічне здоров'я.

8. Екологічна освіта. Враховуючи глобальні екологічні виклики, освітні програми все більше включають теми сталого розвитку, охорони навколишнього середовища та екологічної відповідальності. Це включає: зелені технології – навчання про використання відновлюваних джерел енергії; сталий розвиток – виховання екологічної свідомості у учнів.

9. Гнучкість навчальних програм. У сучасних умовах важливо надавати можливість учням обирати теми для більш глибокого вивчення, впроваджувати гнучкі програми, що дозволяють адаптувати навчання до індивідуальних потреб і інтересів учнів.

10. Академічна та професійна орієнтація. Оновлення змісту освіти також включає зростаючу увагу до підготовки учнів до професійної діяльності, зокрема через: професійно орієнтоване навчання – вивчення основних аспектів обраної професії ще в шкільному віці; кар'єрний консалтинг – допомога учням у виборі професії.

Усі ці зміни виявляють гнучкість, адаптивність і орієнтованість на потреби сучасного світу. Стратегії освіти сприяють розвитку всебічно розвиненої особистості, здатної адаптуватися до змінюваного світу і активно впливати на його розвиток.

У зв'язку з цим, важливим є аналіз існуючих методик та пошук нових, більш ефективних підходів до формування практичних навичок і технологічного мислення учнів. Пропонуємо розгляд сучасних підходів до методики викладання трудового навчання та технологій:

- інтеграція STEM-підходів (наука, технології, інженерія, математика) у навчальний процес, що дозволяє учням не лише здобувати теоретичні знання, але й розвивати практичні навички через проектну діяльність;
- інтерактивні методи навчання, такі як робота в групах, обговорення, рольові ігри та симуляції, що сприяють розвитку критичного мислення та творчих здібностей учнів;
- інклюзивні методики, орієнтовані на забезпечення рівних можливостей для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних можливостей, надаючи адаптовані завдання та інструменти для навчання;
- інтеграція нових технологій, зокрема використання робототехніки, 3D-друку, доповненої реальності та виробничих симуляцій, є ключовим напрямком для розвитку трудового навчання в сучасних умовах.

Такі технології дають можливість не лише розвивати технічні навички учнів, а й готувати молодь до майбутніх професій в умовах високих технологій. Ефективність сучасних методів викладання трудового навчання та технологій можна оцінювати за допомогою комплексу критеріїв та методів аналізу, що дозволяють отримати об'єктивні результати щодо рівня сформованості компетентностей учнів, їхньої мотивації та практичної підготовленості.

Інноваційні підходи, такі як проєктне навчання, використання цифрових технологій та STEM-освіта, демонструють позитивний вплив на формування практичних навичок, розвиток технічного мислення, творчих здібностей та самостійності в ухваленні рішень. Завдяки цим методам учні не лише опановують теоретичні знання, а й здобувають досвід їхнього застосування в реальних умовах, що є важливим елементом підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Проектне навчання є одним з основних методів, що активно використовується для розвитку навичок учнів в області трудового навчання та технологій. Цей підхід полягає в тому, щоб учні працювали над конкретними проєктами, що відображають реальні ситуації, а результат цієї діяльності може бути застосований в реальному житті. Ми погоджуємося із думкою науковця В.Туташинського, який наголошує що аналіз концепцій та систем трудового навчання, а також змісту, методів і засобів технологічної освіти показує, що її завдання можливо вирішити на основі проєктної технології навчання. У процесі трудового навчання значна роль відводиться організації проєктної діяльності учнів та вивченню графічних зображень, адже проєктування виробів як і будь-яка технологічна діяльність неможливі без застосування «мови техніки» – креслення [4, С.21]. Проектне навчання дозволяє не лише здобути знання та навички в конкретних предметах, а й розвивати міжпредметні компетенції, необхідні

для подальшої професійної діяльності. Крім того проєктне навчання сприяє розвитку комунікаційних навичок, уміння працювати в команді та відповідально ставитися до виконання завдань, що є ключовими вимогами сучасного ринку праці.

Основним напрямом удосконалення навчально-виховного процесу з формування професійної компетентності фахівців технологічної освіти на засадах впровадження інноваційних підходів вбачаємо у пошуку нових технологій, методів, форм та підходів [5, С.619]. Одним з найважливіших аспектів сучасного трудового навчання є впровадження новітніх технологій у навчальний процес. Це включає: використання робототехніки для створення моделей і вирішення технічних задач; застосування 3D-друку для виготовлення прототипів і моделей, що дозволяє учням побачити, як ідеї стають реальністю; використання доповненої реальності (AR) для створення віртуальних лабораторій, де учні можуть взаємодіяти з 3D-моделями об'єктів, не маючи доступу до реальних матеріалів. Ці технології дозволяють значно покращити якість навчання, залучити учнів до активного процесу створення, розвитку і тестування своїх ідей. Використання цифрових технологій допомагає розвивати цифрову грамотність, навички програмування, 3D-моделювання, що є важливими в умовах цифровізації суспільства. STEM-освіта забезпечує інтегрований підхід до навчання, сприяє розвитку інженерного мислення, здатності до аналітичного підходу в розв'язанні завдань, а також підвищує інтерес до науково-технічних дисциплін.

Удосконалення підготовки педагогів до викладання технологічних дисциплін вимагає комплексного підходу: оновлення змісту освітніх програм, упровадження сучасних методик навчання, розвитку цифрової та технічної компетентності, а також розширення можливостей для підвищення кваліфікації. Впровадження цих змін дозволить підготувати педагогів, здатних ефективно навчати учнів в умовах цифрової трансформації освіти та розвитку сучасних технологій.

Перспективи удосконалення підготовки педагогів до викладання технологічних дисциплін з урахуванням інноваційних технологій і методик вбачаємо у наступному:

1. Розширення змісту педагогічної підготовки. Для підвищення рівня підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій необхідно оновити навчальні програми педагогічних закладів освіти, включивши такі компоненти:

✓ інженерно-технічна підготовка – розширення знань у сферах сучасних технологій, автоматизації, робототехніки, 3D-друку, програмування тощо;

✓ цифрова педагогіка – навчання використанню інтерактивних платформ, віртуальних лабораторій, 3D-моделювання, симуляторів технологічних процесів;

✓ методики проєктного та STEM-навчання – формування навичок організації дослідницької та проєктної діяльності, міждисциплінарного підходу в навчанні;

✓ розвиток мейкерських компетентностей – ознайомлення з концепціями DIY (Do It Yourself), FabLab, технічного моделювання, конструювання.

2. Використання сучасних методів навчання педагогів.

- практико-орієнтований підхід – розширення можливостей стажування в навчальних закладах, технопарках, STEM-центрах;

- застосування змішаного навчання – поєднання онлайн-курсів, інтерактивних тренінгів та офлайн-майстер-класів для гнучкого засвоєння матеріалу;

- колаборативне навчання та наставництво – створення спільнот педагогів для обміну досвідом, участь у професійних майстернях та проєктних групах.

3. Інституційні механізми підтримки педагогів. Підвищення кваліфікації через курси та тренінги – розширення державних та приватних програм перепідготовки педагогів із технологічних дисциплін. Запровадження міжнародного досвіду – адаптація європейських підходів до професійної підготовки вчителів через участь у грантах, стажуваннях, обмінах. Оснащення навчальних закладів сучасним обладнанням – забезпечення вчителів ресурсами для ефективного використання цифрових технологій у навчальному процесі.

Важливою частиною методики викладання трудового навчання є інклюзивний підхід, що орієнтується на потреби всіх учнів, незалежно від їх фізичних та когнітивних можливостей. Для цього вчителі повинні використовувати адаптовані завдання, диференційований підхід, а також спеціальні навчальні інструменти, які можуть полегшити засвоєння матеріалу для учнів з особливими потребами. Важливим аспектом є також організація спеціальних курсів і майстер-класів, спрямованих на навчання учнів з особливими потребами практичним навичкам, що дозволить їм реалізувати себе в різних сферах трудової діяльності.

Розглянемо інклюзивні методики у трудовому навчанні та технологіях.

Проєктне навчання з адаптацією завдань – розробка завдань різного рівня складності та можливість роботи в командах, що сприяє інтеграції всіх учнів у процес навчання;

Використання цифрових технологій – застосування інтерактивних навчальних платформ, віртуальних лабораторій, 3D-моделювання для забезпечення доступності контенту.

Спеціалізовані технічні засоби – використання адаптованих інструментів та матеріалів (наприклад, ергономічних пристроїв, програм з голосовим керуванням) для роботи в майстернях.

Тьюторська підтримка та кооперативне навчання – залучення тьюторів або волонтерів для індивідуального супроводу учнів із особливими освітніми потребами.

Запровадження таких методик дозволяє створити комфортне навчальне середовище, що розвиває професійні навички та сприяє соціальній інтеграції учнів з різними потребами та можливостями.

Перейдемо до розгляду питання методика викладання трудового навчання та технологій у позашкільних закладах освіти. Позашкільна освіта доповнює формальну систему освіти, сприяє розвитку творчих, інтелектуальних та фізичних здібностей дітей і молоді, а також допомагає формувати соціальні навички та цінності. Позашкільна освіта забезпечує можливість для дітей і молоді більш глибоко зануритися в процеси створення та виготовлення продукції, освоєння нових технологій, наукових і технічних досягнень, а також розвивати інші практичні навички.

Методика викладання трудового навчання та технологій у позашкільних закладах освіти має свої особливості, зумовлені специфікою позашкільного навчання, що зосереджене на розвитку творчих, інтелектуальних і практичних здібностей учнів через участь у позашкільних гуртках, секціях, майстер-класах і проектах. У позашкільних закладах значна увага приділяється врахуванню індивідуальних інтересів та потреб учнів. Це дозволяє формувати індивідуальні програми навчання, що сприяють розвитку таланту та творчого потенціалу кожної дитини. Методи роботи з учнями можуть включати індивідуальні консультації, індивідуальні проекти, а також роботу над персональними досягненнями.

Позашкільне трудове навчання має акцент на практичну діяльність. Учні залучаються до роботи над реальними проектами, виготовляють різноманітні вироби, розв'язують технічні задачі, що дозволяє їм здобути практичний досвід і навички, які можна використовувати в повсякденному житті. Особливістю методики є використання проектного навчання, яке дає змогу учням працювати над створенням реальних проектів. Вони можуть розробляти, виготовляти і навіть тестувати свої власні вироби, що сприяє розвитку технічних і творчих здібностей, а також навичок планування, організації праці та командної взаємодії.

В умовах позашкільного навчання можна ефективно впроваджувати новітні технології, зокрема робототехніку, програмування, 3D-друк, механізми автоматизації. Використання сучасних технічних засобів сприяє розвитку критичного мислення учнів і формуванню навичок роботи з високотехнологічними інструментами.

Позашкільна освіта надає велику свободу у виборі форм і методів навчання, що дозволяє створювати умови для розвитку креативного мислення та нестандартних підходів до вирішення проблем. Діти мають можливість виявляти свою творчу індивідуальність, розвивати фантазію через різноманітні художні, технічні та інженерні проекти.

Які ж можливі методи викладання можна впроваджувати на заняттях з технологій:

- методи дослідження та експериментування, які полягають у наданні учням можливості самостійно проводити дослідження і експерименти, розв'язувати задачі з практичного виготовлення або розробки технологічних процесів. Це дозволяє сформувати у дітей навички самостійного мислення та практичного застосування знань;
- ігрові методи навчання дозволяють підвищити мотивацію учнів до участі в навчанні. Ігри, рольові ситуації, тренінги дозволяють легко засвоїти нові технології та принципи виготовлення виробів;
- інтерактивні методи, які включають використання групових занять, обговорень, майстер-класів, презентацій проектів. Все це дозволяє учням вчитися працювати в команді, а також розвивати комунікативні навички, критичне мислення та вміння презентувати свої ідеї;
- проектно-методичний підхід є ключовим серед методів, що передбачає створення проектів, що мають практичне застосування, залучення учнів до реальних завдань з виготовлення продуктів, організації процесів, розробки технологічних рішень, що дозволяє розвивати у дітей не лише творчість, а й практичні навички;
- підхід, орієнтований на розвиток компетентностей. Викладання технологій має бути орієнтоване на формування не тільки предметних знань, а й розвитку ключових компетентностей: критичного мислення, підприємливості, комунікаційних навичок, здатності до адаптації у швидко змінному світі.

Висновки Отже, підготовка студентів до викладання трудового навчання та технологій є важливою складовою освіти, оскільки цей процес включає формування у майбутніх педагогів не лише знань про предмет, а й умінь організовувати ефективне навчання, застосовувати сучасні методи і технології, а також готувати учнів до практичної діяльності в різних галузях та відповідати вимогам глобального ринку праці. Підготовка здобувачів вищої освіти до викладання трудового навчання та технологій має бути багатогранним процесом, який поєднує теоретичну підготовку з практичними вміннями та адаптацією до сучасних вимог освіти.

Трудове навчання та технології вимагають від викладачів наявності не тільки теоретичних знань з різних предметних областей, а й здатності

адаптувати ці знання до умов сучасної освіти, враховуючи інноваційні підходи та технологічні зміни в суспільстві. Це включає вміння інтегрувати традиційні та новітні педагогічні методики, працювати з новими технологіями та використовувати їх для підвищення ефективності навчального процесу. Враховуючи ці фактори, підготовка студентів до викладання трудового навчання та технологій передбачає розвиток у них не тільки професійних знань і навичок, а й здатності до постійного самоосвіти та самовдосконалення, що є основою для успішної педагогічної діяльності.

Удосконалення методики викладання трудового навчання та технологій потребує комплексного підходу, що включає впровадження інноваційних технологій, модернізацію педагогічної підготовки та створення доступного й ефективного навчального середовища. Це сприятиме не лише підвищенню якості освіти, а й підготовці молоді до сучасних викликів професійного життя та технологічного розвитку.

Потребує подальшого вивчення вплив різних навчальних програм і методик на підготовку майбутніх фахівців, а також розробка механізмів для оцінки результатів навчання в умовах постійно змінюваного освітнього середовища.

Література:

1. Савчук О.П. Особливості професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів / Савчук О.П., Штайнер Т.В. // *Materials of the XIII international scientific and practical conference «Science without borders-2017»*, 30 March-07 April 2017.–Volume 4 Pedagogical sciences, Sheffield science and education ltd.–P. 8-11.
2. ОПП «Середня освіта (Трудове навчання та технології. Інформатика)» зі спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) : освітньо-професійна програма. – 2023. – 24 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Заголовок з екрана.
4. Технології сучасного виробництва/ [Електронне видання]:навчальна програма/ Туташинський В. І.— Київ: Педагогічна думка, 2020 — 28 с.
5. Савчук О.П. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців технологічної освіти: інноваційні підходи / О. П. Савчук // *«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»*: журнал. 2024. № 4(38) 2024. – С.617-629

References:

1. Savchuk, O.P. & Shtainer, T.V. (2017). Osoblyvosti profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Peculiarities of professional and pedagogical training of future teachers] – materials of the XIII international scientific and practical conference «Science without borders-2017». *Science without borders-2017*.– pp (8-11) [in England].
2. OPP «Serednia osvita (Trudove navchannia ta tekhnolohii. Informatyka)» zi spetsialnosti 014 Serednia osvita (Trudove navchannia ta tekhnolohii): osvitno-profesiina programa [Educational and Professional Program «Secondary Education (Labor Training and Technologies. Informatics)» in the specialty 014 Secondary Education (Labor Training and Technologies): Educational and Professional Program]. – 2023. – 24 p. [in Ukrainian].

3. Derzhavnyi standard bazovoi i povnoi zahal'noi serednoi osvity. [State standard of basic and complete general secondary education]. (n.d.). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua>. Title from the screen. [in Ukrainian].

4. Tutašynskyi, V. I. (2020). Tekhnolohii suchasnoho vyrobnytstva [Technologies of modern production]. Navchal'na prohrama [Educational program]. Kyiv: Pedahohichna dumka. – 28 p. [in Ukrainian].

5. Savchuk, O.P. (2024). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv tekhnolohichnoi osvity: innovatsiini pidkhody [Formation of professional competence of future specialists in technological education: innovative approaches]. «Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykholojiia», Seriiia «Medytsyna»)» [Perspectives and Innovations in Science (Series «Pedagogy», Series «Psychology», Series «Medicine»)] : journal, 2024, No. 4(38), pp. 617-629. [in Ukrainian].